

Omer HAMZIĆ

Likovi zavičaja:

Mujaga Rešidbegović – majstor

Ovaj dugovječni Gračanlija koji u lijepom zdravlju dočeka i devedesetu godinu svog života više decenija bio je pojam majstorluka i bravarskog zanata u Gračanici. Majstor Mujaga – dugo vremena bio je simbol gračaničkog zanatstva – bravarskog pogotovo. Sve što se nije moglo popraviti, osposobiti, zakrpiti, sve što je za ostale majstore bilo nerješivo – rješavao je Mujaga.

Godinama i decenijama tako.

Potiče iz stare trgovačke čaršijske familije, ali je po svom opredjeljenju, sudbini ili životnoj slučajnosti bio mnogo više radnik-bravar nego beg u onom smislu riječi koja nas menje-više podsjeća ili asocira na ono “pusto turško”.

Rodio se početkom 20. stoljeća, 1909. godine, umro na kraju 20. stoljeća, 1999. godine. Između ova dva datuma – čitav vijek, kalendarski i ljudski. Preko svoje glave preturio je nekoliko ratova, ispratio nekoliko država, vladara i sistema, nagledao se pusta-hija i silnika, vlastoljubaca i čaršijskih ližisahana i onih “merhaba čaršijo na sve četiri strane”, poštenih i dobrih i onih koji to nisu, ovakvih ili onakvih – duga vijeka i pamćenja.

Da bi se nastavila trgovačka tradicija porodice, poslali su ga u tadašnju građansku trgovačku školu u Tuzli koju je uspješno završio 11.9.1926. godine. Ali Mujaga je više

volio da stvara svojim rukama neke nove vrijednosti, nego da premeće, prodaje i preprodaje već stvorene. Na njegovoj skali vrijednosti trgovina je imala neko manje važno mjesto. Suviše je bio stvaralac i vjerovao u konkretan rad da bi čitavog života bio trgovac. Nekako je privolio roditelje da ga odmah upišu na bravarski zanat i tako se zauvijek oprostio od memljivog dlučana i očeve magaze u čaršiji.

Bravarski zanat u trajanju od 3 godine (od 1.2.1927. do 1.2.1931. godine) izučio je u Bravarskoj radioni Državne željeznice u Usori – Doboj i stekao odgovarajući certifikat – svjedodžbu sa kojom se mogao zaposliti kao bravarski pomoćnik. Od tada pa do svojih poznih godina, skoro do pred sami posljednji rat, ostao je vjeran svome zanatu.

Mujaga Rešidbegović je jedan od prvih Gračanlija (ako ne i prvi) sa redovno završenom zanatskom školom, a zasigurno prvi školovani bravar u Gračanici.

U mladim danima, još kao đak trgovačke škole, kretao se u krugu gračaničkih školaraca i studenata oko Mustafe Kamarića i Narodne biblioteke, čije je osnivanje podržao, a kasnije i materijalno pomagao njene akcije i aktivnosti – nabavku novina i knjiga, akcije opismenjavanja itd. Materijalno je pomogao i nabavku prvog kinoprojektora, 1937. godine, lično ga instalirao u prostorije Narodne biblioteke i obučio prve gračaničke kino-operatere za prikazivanje filmova. Otvaranje bioskopa za tadašnju gračaničku čaršiju bio je nesumnjivo događaj.

Mujagu su poznavali kao majstora, ne baš druželjubivog, više povučenog u sebe, odanog najviše svome poslu i svome zanatu. Onako kako je odbacio trgovinu kao zanimanje koje mu je bilo namijenjeno i "naniječeno", tako je odbacivao i sve ostalo što je ličilo na dangubu, isprazno ljenčaranje, nekorisne zanimacije. Oni koji su mu bili bliži tvrde da je bio fanatik, naprosto vjernik rada, stoga pomalo osobenjak, neshavćen, najčešće usamljen, povučen u sebe. Disciplinovan i strog kad je u pitanju rad bio je prvo prema sebi, svojoj djeci i porodici, pa onda i prema svima ostalima u svojoj okolini koji se nisu uklapali u njegove šablone i pojmove o ljudskom radu kao izvorištu i ishodištu svega na ovome svijetu. Ispred rada, kažu, za njega je bio samo Bog. To su osjetili njegovi najbliži, ali i njegovi učenici i šegrti koji su imali sreću da izuče zanat kod Mujage. I danas će s ponosom reći da je načas bio majstor – strog i pravedan, čutljiv i

pomalo ters. "Ispod njegove ruke" izašli su najbolji majstori metalci i bravari koje je Gračanica ikada imala.

Izuzev malih prekida, čitavog svog života bio je privatni zanatlija – i u toku Drugog svjetskog rata i odmah poslije tog rata, nakon 1945. – kada je privatluk došao pod udar kolektivizacije, nacionalizacije i socijalizma. Njega nisu dirali jer im je trebao... Što god se nije moglo napraviti, popraviti, zakrpiti – donosili su Mujagi. Kod njega nije smjelo zatajiti. Prvi je u Gračanici nabavio aparature za autogeno zavarivanje, što je nekada bilo vrhunac tehnike zavarivanja, prvi je imao i koristio modernu vršalicu, u vremenu kad se pšenica još uvijek vrtla konjima na seoskim guvnima.

Negdje prije 1954. godine radio je na gračaničkoj etivaži, kao majstor na montaži i održavanju, ali je brzo "odišćilio" u državnom poslu, pa se ponovo vratio u svoju radionicu i svome privatluku. Kada su početkom 1963. godine izvršene sve pripreme za izgradnju prvog modernog gračaničkog vodovoda iz Sokola, postavilo se pitanje kome povjeriti takav, u to vrijeme, krupan i ozbiljan posao. Za dovođenje stručnjaka i majstora sa strane nije bilo para, na "domaćem terenu" nije bilo stručnjaka. Kao i u slučaju etivaže, opet su se sjetili Mujage – koji se, na iznenađenje mnogih, sa velikim entuzijazmom prihvatio tog posla. Mnogi su očekivali da će odbiti, nije za njega bio državni posao, govor-

*Поздрављених Мјесарама родом
а Јапану Јапану Јапану
нијеме од 3 године т.ј. од 1963
као посебне свјетле и сјечетине сва граба
научкованја студна је дабу
ит радите мн...*

Diploma majstora, detalj

ili su, ali za Mujagu je to bio izazov koji nije mogao odbiti. Shvatajući od kolikog je značaja vodovod za tadašnju Gračanicu, prihvatio se tog posla i majstorski ga uradio, iz entuzijazma, sevapa ili inata. Ni jedna cijev, ni jedan priključak, ni jedna "pipa" nije se mogla postaviti bez njegovog nadzora. Kažu da je prosto bdio nad tim poslom, da je rješavao nemoguće tehničke probleme, da je uspješno nabavljao, ali i pravio rezervne dijelove - i uspio.

Iako se po nekoj političkoj podobnosti ni izbliza nije uklapao u tadašnje stroge kadrovske šablone, po završetku izgradnje "opštinski oci" postavili su ga za prvog upravnika novoformiranog gračaničkog preduzeća "Vodovod" - valjda kao zasluženu nagradu, kao priznanje. On to možda nije najbolje shvatio, ko zna... Za njega je najveće priznanje bilo - voda u čaršiji, kud će veći hajr i priznanje... A direktorovanje - to je bilo za neke druge ljude, drugačijeg kova i shvatanja. Nisu za njega bili tadašnji rukovodilački poslovi - na pragu samoupravljanja koje nije mogao razumjeti. Za to vrijeme bio je isuviše starinski, konzervativan, pomalo neshavćen.

Ponovo se povukao u svoju bravarsku radnju, tu u Donjem Čirišu, pored Sokoluše, za svoj bravarski sto, prihvatio se svoga "švajs-aparata" i posla, bravarskog i metalnog, svoj na svome, brate.

Mujaga je majstor koji je od bravarije u svojoj radnji, kažu, stvarao čuda. Ali najvredniji proizvod te radnje bili su gračanički bravari - majstori - jer Mujaga je majstor koji je "proizvodio" majstore. Prva generacija metalaca

nakadašnje državne metalske radionice iz koje će izniknuti Preduzeće "Metalac", iz kojeg će se razviti "Partizan", pa "Fering" - preteča je i kadrovske temelj onih "feringovaca" koji su za vrijeme posljednjeg rata proizvodili minobacače i granate za branitelje Gračanice. Je li pretjerano reći da je Mujaga Rešidbegović rodonačelnik metalnog obrta i metalske industrije modernog doba u Gračanici...?

Daleke 1957. godine, dok se centrom Čaršije još izvijala prašina i dok su se opštinski budžovani vozili konjskim kolima, Mujaga se vozio u vlastitom automobilu. Mujaga Rešidbegović - rijetki aga među bravarima ili možda jedini bravar među agama, barem što se Gračanice tiče. Iako je dugo bio doajen gračaničkog zanatstva, pod starost je gotovo zaboravljen - isto onako kako se zaboravljaju naši stari zanati, običaji, čaršija...

Umro je 26.10.1998. godine. Mujaga Rešidbegović - majstor.

Živio je isuviše dugo za ovako kratku biografiju.

On je možda jedini gračanički zanatlija koji je od svog zanata napravio kult i natjerao okolinu da ga poštuje, u vremenu kad su mnoge vrijednosti bile dovedene u pitanje, u vremenu kad je privatluk bio ne samo rizik, već neka vrsta društvenog zla koje se samo iz nužde moralo tolerisati. Po tome je važan Mujaga Rešidbegović - kao jedan od izrazitih primjera svojevrstne žilavosti gračaničkog zanatstva ili bolje reći privatluka.

Neka ova crtica bude makar malo svjedočenje da je Mujaga Rešidbegović bio najbolji izdanak te čaršije.